

Výroční zpráva o činnosti Městského muzea v Ústí nad Orlicí za rok 2024

Sbírkatvorné záležitosti

Sbírka Městského muzea v Ústí nad Orlicí čítá 47 904 evidenčních jednotek, proto k této sbírce musí být dle vyhlášky č. 275/2000 Sb. vedena jak chronologická, tak i systematická evidence.

Chronologická evidence

Do sbírkového fondu muzea v roce 2024 přibylo 160 přírůstkových čísel, což čítalo 364 kusy sbírkových předmětů. Tento počet zahrnuje nákup 17 přírůstkových čísel (tj. 34 kusů), sběr 113 přírůstkových čísel (tj. 203 kusy) a dar 30 přírůstkových čísel (tj. 127 kusů).

Systematická evidence

V roce 2024 došlo ke zpracování 155 přírůstkových čísel na 424 záznamů v systematické evidenci.

Inventarizace sbírky

Ve smyslu ustanovení § 12 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb. provedlo průběhu roku 2023 naše muzeum inventarizaci sbírkových předmětů ze sbírky vedené v Centrální evidenci sbírek pod č. MUR/002-05-10/176002 u podsbírek v jedenácti podsbírkách Celkem byla v roce 2024 provedena inventarizace 4 798 evidenčních čísel v 11 podsbírkách, což zaokrouhleně 10 % celkového počtu inventárních čísel v celé sbírce Městského muzea v Ústí nad Orlicí. Tím došlo k dodržení zákonného ustanovení o minimálním počtu inventarizovaných sbírkových předmětů, který musí činit alespoň 5 %.

Konzervace a restaurování

V roce 2024 jsme nechali dodavatelsky provést u 10 evidenčních jednotek sbírkových předmětů konzervaci.

Dodavatelsky zajistilo muzeum restaurování u sbírkových předmětů 4 inventární čísla (dámské šaty, dva dámské kloboučky, prezidentská standarta).

V plánu činnosti na rok 2023 mělo muzeum zprovoznění pohyblivého mechanismu a vytvoření režimu provozu pro příležitostné ukázky chodu Planičkova orloje. Bohužel k tomu opět nedošlo ze stejného důvodu, kterým je pracovní vyčerpání restaurátora. Na rok 2025 restaurátor závazně slíbil předmětné práce provést.

Výpůjčky a zápůjčky

Pro zajištění kvalitních výstav je nezbytná spolupráce mezi muzei a dalšími paměťovými a vzdělávacími institucemi v oblasti vzájemného půjčování sbírkových a výstavních předmětů.

V roce 2024 realizovalo naše muzeum celkem zápůjčky (naše muzeum jiným institucím) v rozsahu 106 kusů sbírkových předmětů (Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, Městské

muzeum Česká Třebová, Muzeum hraček v Rychnově nad Kněžnou, Východočeské muzeum v Pardubicích).

Celkem výpůjček (jiné instituce našemu muzeu) v rozsahu 106 kusů sbírkových předmětů (Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou, Městské muzeum Česká Třebová, Městské muzeum Žamberk, Národní zemědělské muzeum, Regionální muzeum v Litomyšli, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, Východočeské muzeum v Pardubicích, ARMY FORT s.r.o. – Vojenské muzeum Králíky, Vojensko-historický klub ERIKA Brno, z. s. – Muzeum čs. opevnění z let 1935-38) a více než 200 kusů nesbírkových předmětů od 6 fyzických osob.

Činnost v akvizičních a jiných komisích

Jeden zaměstnanec našeho muzea je členem akviziční komise v Orlickém muzeu v Chocni a vědeckých rad v Souboru lidových staveb Vysočina, v Muzeu lidové architektury Zubrnice a v Muzeu vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici.

Muzejní knihovna

Naše muzeum spravuje dvě knihovny, sbírkovou a odbornou (příruční a regionální) o celkovém množství 15 238 knihovních jednotek, z toho je 2 149 knihovních jednotek součástí sbírkové knihovny, příruční a regionální knihovna čítá 13 089 knihovních jednotek. V roce 2024 přibylo do našich knihoven 337 knihovních jednotek a vyřazena nebyla žádná.

Muzeum používá knihovní systém v aplikaci Tritius. Knihy z obou knihoven lze vyhledávat online – formulář je k dispozici na nových webových stránkách.

Návštěvnost

Návštěvnost výstav a prostor Hernychovy vily a akcí pořádaných muzeem za rok 2024 činila dohromady 6 546 osob, což je ve srovnání s rokem 2023 (7 704 osob) pokles o 15 %. Pokles lze vysvětlit tím, že v roce 2024 muzeum nepořádalo festival Strojní oustecká sobota (v současné době ročně střídáme tento festival s Chlebičkovou slavností), jehož návštěvnost je poměrně vysoká, a svoji roli hraje i skutečnost, že obecně návštěvnost paměťových institucí v poslední době klesá.

K výše uvedeným údajům je třeba připočítat realitu, že v rámci svateb a dalších akcí (ocenění dobrovolných dárců krve, setkání pracovníků sociální péče, výstav Oblastního spolku Českého červeného kříže aj.) navštívilo prostory Hernychovy vily kvalifikovaným odhadem dalších nejméně 1 000 osob. Reálným odhadem 20 až 25 % těchto návštěvníků vidělo také výstavy a expozice našeho muzea.

Výstavní a expoziční činnost

Výstavy:

V roce 2024 realizovalo muzeum 5 standardních výstav a 2 malé výstavy v Hernychově vile.

<i>Herbáře – bylinné knihy šesti století</i>	23. 1. až 14. 4.
<i>Quido Kocián, dílo posedlé krásou</i>	7. 3. až 25. 8.
<i>Na vlnách dětských snů aneb Kouzelný svět pana Ambrože</i>	25. 4. až 8. 9.
<i>1934-1938 ...a už se betonuje</i>	20. 9. až 24. 11.

<i>Ústí nad Orlicí roku 1973-74 na fotografiích Josefa Havla</i>	20. 9. až 1. 12.
<i>Richard Pešek 70</i>	5. 12. 2024 až 26. 1. 2025
<i>Emanuel Vladimír Danihelovský (fotografická báseň)</i>	5. 12. 2024 až 6. 4. 2025

Výstavu *Richard Pešek 70* se podařilo uskutečnit souběžně v Hernychově vile i v Galerii pod radnicí.

Z těchto výstav je 5 našich autorských a 2 zapůjčené od soukromého sběratele a od samotného autora.

Z našich autorských musíme zdůraznit výstavu *Quido Kocián, dílo posedlé krásou*. V našem městě jde o první soubornou prezentaci mistrova díla. Mezi nejvýznamnější loňské výstavy pak samozřejmě patří také *Richard Pešek 70*. Obdobná výstava se uskutečnila k autorovým šedesátinám, ale tato představila další díla, která nikdy vystavená nebyla. Třetí výstava, na kterou je třeba upozornit, připomněla 80. výročí zahájení opevňovacích prací – nesla název *1934-1938 ...a už se betonuje*.

Expozice:

Stejně jako v předchozích letech provedlo naše muzeum v roce 2024 úpravy a doplnění expozice betlémů. Konkrétně se jedná o instalaci unikátního soustruženého betlému rodiny Velebných a úplnou finalizaci betlému ústeckých osobností od Markéty Zemanové, který vznikl již v roce 2022.

Muzeum upravilo expozici orlickoústeckého textilu. Starší, tedy řemeslná textilní výroba doznala „zeštíhlení“ a naopak do mladší, tj. průmyslové textilní výroby muzeum doplnilo řadu předmětů, z nichž nejvýznamnější je prakticky ucelená řada dopřádacích jednotek BD vyvinutých ve Výzkumném ústavu bavlnářském sídlícím v našem městě.

Muzeum pokračovalo v přípravě libreta k nové textilní expozici. I nadále ji tvořili historik a archivář, správkyně textilní podsbírky a vedení muzea.

Akce pro veřejnost

Muzeum uskutečnilo 15 akcí pro veřejnost. Z velkých uvedeme *Chlebičkovou slavnost, Pouť na zahradě Hernychovy vily* a *Muzejní noc*, která zahajovala výstavu *1934 až 1938 ...a už se betonuje*.

Z menších akcí šlo např. o vycházku v rámci celostátního festivalu *Den architektury* a promítání filmu *Nejlepší město na světě* v rámci celostátního festivalu *Film a architektura*, šachový turnaj *O secesní věž* nebo akci *Textilní sobota*. Velký zájem ze strany škol i veřejnosti opět vyvolalo *Muzejní adventní kafe* (za 1 den se jej zúčastnilo 224 dětí a dospělých).

Dne 18. dubna 2024 realizovalo naše muzeum 2. ročník *Chlebičkové slavnosti*, která je připomenutím orlickoústeckého rodáka Jana Paukerta, lahůdkáře a především vynálezce chlebičku. Vysoká návštěvnost (za 2 hodiny přes 500 návštěvníků) je jednou z inspirací pro další ročník.

Jednou z obvyklých forem prezentace historických témat našim muzeem dospělým návštěvníkům je *Muzejní kafe* (se Sašou Kozákem nejen o výtvarném umění – 15. února, se železniční

tématikou – 15. května, se Ski clubem Ústí nad Orlicí – 2. října a oblíbené tradiční Adventní muzejní kafe – 17. prosince).

O obdobnou prezentaci historických témat nejen dětem se naše muzeum snaží cyklem *Cože? ...ale jak?* (pořízení snímku dírkovou komorou včetně zapojení do Světového dne dírkové komory – 28. dubna). V plánu jsme měli i díl s názvem *Povidlení*, ale z provozních důvodů došlo k jeho přesunu na rok 2025).

Pouť na zahradě Hernychovy vily pořádaná v sobotu 17. srpna 2024 zahrnovala tradiční hry a hříčky pro děti i dospělé, tvořivou dílnu pro děti, ale také drobná exotická zvířata (hady, gekony a gekončíky, pavouky, strašilky...), oblíbenou jednodenní muzejní kavárnu a další.

Výše zmíněná Muzejní noc se uskutečnila 20. září. Kromě vernisáže výstavy *1934 až 1938 ...a už se betonuje* obsahovala vystoupení Četnické pátrací stanice Pardubice včetně ukázek Stráže obrany státu, přednášek s historickou vojenskou tematikou (Mgr. Jan Hrubecský) a komentovanými prohlídkami předmětné výstavy (Mgr. Jindřich Žák). Akci a vernisáž zahájila paní Marie Žižková, dcera armádního generála Ludvíka Krejčího.

Již tradičně se zapojilo muzeum do celonárodního festivalu Den architektury pořádaného spolkem Kruh, a to opět v úzké spolupráci s městskou architektkou Petrou Coufal Skalickou. Vycházku po městě ve čtvrtek 27. září 2024 s názvem *Od Lednice k vodojemu* jsme ve smyslu centrálně vyhlášených témat zaměřili na technické památky (americká lednice v Pickově ul., výpravná budova Ústí nad Orlicí – město, městská elektrárna). Již o jeden den dříve jsme v rámci festivalu Film a architektura realizovali projekci filmu *Jak má vypadat ráj*. Shlédlo jej 14 osob.

Muzeum realizovalo ve dnech 9. až 11. července 2024 Výletní muzejní tábor (formou příměstského tábora). Stejně jako v předchozích letech se i tento tábor konal na principu nejen děti pobavit, ale umožnit jim vyzkoušení i naučení se zajímavých činností, kterým se věnovali děti, popř. dospělí v minulosti. První den jsme začali od pravěku v Městském muzeu v Žamberku, následoval výšlap na pěchotní srub K-S 46 „V zátíší“ a výborný program a oběd ve vojenském stylu. Druhý den se odehrál v Litomyšli. Začali jsme výrobou domovních znamení v městské galerii a poté díky našim muzeem vytvořené pátrací hře prozkoumali litomyšlská zákoutí. Třetí den se nesl ve znamení věty „Víte, jak se staví hrad?“ Výlet směřoval do Litic nad Orlicí, kde nás kastelán zasvětil do tajů středověkého hradního stavitelství.

Altán zahrady je nadále využíván jako venkovní herní prostor pro veřejnost. Muzeum opět fyzicky obnovilo lavičkové příběhy a navíc je vydalo v tištěné podobě.

V neposlední řadě musíme uvést dvě tradiční akce. Šachový turnaj *O secesní věž* (2. listopadu) a *Textilní sobotu* (9. listopadu) s ukázkami a vyzkoušením si textilních výrob.

Muzejní kroužek:

Po většinu roku 2024 probíhal kroužek s muzejním zaměřením pod názvem *Poznej řemeslo*. Konkrétní témata vycházejí z muzejní činnosti a reflektují jak historické události, tak činnosti odrážející se v našich muzejních sbírkách.

Naučné programy pro veřejnost

Muzeum má pro veřejnost připravené čtyři populárně-naučné programy: *Cesta sbírkového předmětu*, *Výprava za historickými a architektonickými zajímavostmi*, *Textilní Oustí* a *Provázení po secesní vile*.

Nadále muzeum využívalo při práci s veřejností tzv. muzejní kufříky. Z nich je největší zájem o textilní historii. Muzeum tímto uplatňuje princip kontaktu s historickými předměty (tyto předměty nejsou sbírkové).

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2024 školní kolektivy hojně využívaly řemeslnou textilní dílnu. I nadále je ze strany školních tříd velký zájem o vlastnoruční předení, skaní a tkaní. Žáci a studenti si své výrobky (koberečky, stáčená švihadla...) odnesou.

Pro veřejnost zajímavou aktivitou na zahradu Hernychovy vily jsou již několik let lavičkové příběhy. Jak formou jak psaného textu, tak i komiksu seznamují s předměty, Hernychovou vilou a dalšími zajímavými objekty v našem městě. Jako každý rok muzeum opět zajistilo jejich aktualizaci, a to nejen ve fyzické podobě (vytištění, zalaminování a instalace), ale i v textových úpravách.

Muzeum zajistilo ve spolupráci s filmovým výtvarníkem Alexandrem Kozákem přípravu muzejní únikové hry v předpokládaném termínu do poloviny roku 2024. Bohužel následně opakované testování a úpravy odsunuly zpřístupnění veřejnosti až na začátek roku 2025.

Ve spolupráci s městem Ústí nad Orlicí se naše muzeum zastoupené historikem a archivářem Zdeňkem Skalickým podílelo na přípravě naučné stezky Sudetská hranice.

Přednášky

Přednášky nepořádá naše muzeum jako jednotlivé, samostatné. Několik se jich uskutečnilo v rámci *Muzejního kafe* a *Muzejní noci*.

Plánovaný cyklus tří archeologických přednášek muzeum přesunulo po dohodě s přednášejícím kvůli problému s nalezením oboustranně vhodných termínů na rok 2025.

Sympozia a konference

Muzeum nadále pokračuje v nastaveném cyklu dvou střídajících se řad: jeden rok sympozium zaměřené na vodní mlýny, druhý rok na všechny ostatní venkovské technické objekty a třetí rok zůstane volný. Tříleté cykly umožňují nepřerušené získání ojedinělých kvalitních referátů.

Ve dnech 14. až 16. října 2024 realizovalo naše muzeum mezinárodní sympozium *Venkovské technické objekty 2024*. Na jeho realizaci spolupracovalo Národní zemědělské museum. Program tohoto sympozia zahájil generální ředitel Ing. Zdeněk Novák. Třetí den se uskutečnila exkurze, během které účastníci sympozia navštívili Mladějovskou průmyslovou dráhu – Průmyslové muzeum Mladějov.

Propagace

Od roku 2018 muzeum systematicky člení propagaci do čtyř částí:

A/ na přímou lokální fyzickou, v podobě výlepu plakátů a distribuce pozvánek do místních veřejně přístupných provozoven (restaurace, kavárny, malé prodejny, apod.)

- B/ pozvánky, tiskové zprávy a dopisy s nabídkami programů a akcí rozesílané prostřednictvím elektronické pošty
- C/ spolupráce s médii na propagaci našeho muzea a akcí (rozhlasové stanice, Česká televize, Orlický infokanál Kabelové televize Ústí nad Orlicí, místní informační periodikum Ústecké listy)
- D/ digitální s využitím sociálních sítí, webových stránek našeho muzea a informačních portálů

Většinu činností propagace zajišťuje pracovník pro styk s veřejností. Jím prováděná propagace výstav a akcí má několik hlavních částí (vydávání tiskových zpráv ke všem výstavám a k převážně většině významných akcí, rozesílání informací a nabídek akcí a výstav školám, aktivní využívání sociálních sítí včetně komunikace s uživateli a udržování našich webových stránek ve stále aktuálním stavu.

Ve spolupráci s asistentkou ředitele se pracovník pro styk s veřejností věnuje i lokální propagaci v podobě aktualizace vývěsek (v ulici 17. listopadu), podkladů pro informační centrum a orlickoústecký domov důchodců. Dovolíme si zdůraznit, že kromě propagace se jedná o obdobné naplňování ustanovení zákona a metodického pokynu, jak jej uvádíme následně.

Práce s facebookovou stránkou má i nadále dvě základní podoby:

- 1/ informace o výstavách, doprovodných a samostatných akcích muzea
- 2/ opakující se rubriky (Historické fotografie, Přírůstky do sbírky, Stalo se, Zajímavosti z muzejní sbírky)

Počet sledujících naší facebookové stránky se i nadále mírně zvyšuje, na konci roku 2024 činil 1 799 osob.

Již dlouhodobě muzeum využívá facebookovou stránku nejen k muzejní propagaci, ale ve značné míře také k naplňování zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, v platném znění, podle kterého muzeum mimo jiné poskytuje služby výchovné a vzdělávací, a také tím naplňuje metodický pokyn Ministerstva kultury České republiky č. j. 5762/2005, který uvádí poskytování vybraných veřejných služeb.

Spolupráce s masmédií pokračovala následovně:

- živé vysílání Českého rozhlasu Pardubice, návštěvy pořadu *Máme hosty, Poradna*)
- informace o akcích našeho muzea na Českém rozhlasu Pardubice a v Rádiu Orlicko (mnohokrát v průběhu roku)
- reportáže o výstavách a muzejních akcích na OIKTV (výstavy i akce pro veřejnost)
- reportáž o betlémech na Country radiu

Ediční činnost

Historik a archivář našeho muzea Zdeněk Skalický pro město Ústí nad Orlicí připravil základní textové podklady, stanovení průběhu a jednotlivých zastavení naučné stezky *Sudetská hranice*. Zároveň přípravu podkladů v rámci projektu *Židé v Ústí nad Orlicí – kameny zmizelých* včetně podkladů pro skládačky o zavražděných orlickoústeckých Židech pro město Ústí nad Orlicí provedla správkyně sbírek Gabriela Faronová.

Z finančních důvodů nedošlo k plánovanému tisku skládačky k cyklotoulkám Z Hernychovy vily do domku Prokopa Diviše, skládačky k cyklotoulkám Z Hernychovy vily k pranýři na Žampach, a k tisku skládačky o technických objektech – elektrická energie.

Provozní záležitosti

Personální záležitosti

Stanoveno 9,5 přepočtených úvazků, což činilo v průběhu roku na plné a snížené úvazky celkem 11 zaměstnanců. Jedna pracovnice ukončila pracovní poměr v lednu 2024, jednu pracovnici muzeum přijalo v srpnu 2024 a druhou na malý úvazek (0,2) v říjnu 2024 na administrativní práce, tj. aktualizace stávajících a tvorba nových interních směrnic.

Mzdovou agendu a účetnictví pro naše muzeum po celý rok vedla firma Služba škole. Zároveň je dle příslušných právních norem jeden zaměstnanec pověřen funkcí správce rozpočtu a hlavního účetního.

Kromě zaměstnanců se stálým pracovním poměrem na základě pracovní smlouvy využívá muzeum několik osob pracujících pro naše muzeum jak jednorázově, tak i po delší dobu na základě dohody o provedení práce, resp. dohody o pracovní činnosti. Jedná se jak o pracovníky podílející se na přípravě výstav a akcí, tak především pracovníky zajišťující tzv. příslužby, tj. asistenci na pokladně a při provázení našich návštěvníků.

V muzeu působí pracovník pro styk s veřejností – viz Propagace.

Dodavatelsky zajišťuje muzeum veškeré revize elektrických spotřebičů, tlakových nádob a plynové instalace, práce spojené se správou výpočetní techniky a s dalšími specializovanými činnostmi.

Kontroly

V roce 2024 provedlo muzeum 5 interních kontrol (inventarizace majetku, kontrola depozitářů, inventarizace sbírek dle zákona č. 122/2000 Sb., v platném znění, audit hardware služebních PC, kontrola využívání osobních ochranných pracovních prostředků v souladu se směrnicí č. 10/2018. U inventarizace majetku došlo k vyřazení několik položek z evidence majetku, zpřehlednění a opravám lokací majetku. Inventarizace sbírek odpovídá ustanovení zákona, neboť stanovenou hranici ve výši 5 % celkového počtu správci sbírek překročili 10 %. Další postup týkající se nedohledaných předmětů, návrhů na vyřazení, úprav depozitářů a sledování podmínek v depozitářích jsou uvedeny v konkrétních protokolech. Výpočetní technika je i nadále modernizována – v roce 2024 došlo k výměně dvou zaměstnaneckých PC. Zaměstnanci používají vydané osobní ochranné pracovní pomůcky účelně a v souladu s předmětnou směrnicí č. 10/2018. V lednu tohoto roku vydána v dané věci nová směrnice č. 1/2025.

Spisová služba:

V souladu se spisovým řádem jsme prováděli spisovou službu. Ke skartačnímu řízení a fyzické skartaci v roce 2024 nedošlo.

Interní právní předpisy

V průběhu roku 2024 vydalo muzeum 5 nových interních směrnic a 6 dodatků interních směrnic.

Technické záležitosti:

Během roku 2024 se naše muzeum věnovalo také několika technickým záležitostem. Realizovalo následující nezbytné činnosti:

- realizace nových webových stránek, ke zveřejnění došlo v březnu 2024
- výměnu mechu v části betlémů, které jsou součástí muzejní expozice (jde o každoroční „údržbu“ expozice)
- každoroční obnovu květinové výzdoby Hernychovy vily včetně tří balkónů a prostoru vchodu pro veřejnost
- pravidelnou reorganizaci uspořádání a kontrola skladových zásob v malém skladu

V Ústí nad Orlicí 28. března 2025

Radim Urbánek
ředitel Městského muzea v Ústí nad Orlicí